

Protestant Theological University

"Review of: Herbert W. Bassler & Marsha B. Cohen, *The Gospel of Matthew and Judaic Traditions: A Relevance-Based Commentary* (The Brill Reference Library of Judaism 46; Leiden: Brill, 2015)"

Oegema, A.

Published in:
Nederlands theologisch tijdschrift

Published: 01/02/2016

Document Version
Publisher's PDF, also known as Version of record

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Oegema, A. (2016). "Review of: Herbert W. Bassler & Marsha B. Cohen, *The Gospel of Matthew and Judaic Traditions: A Relevance-Based Commentary* (The Brill Reference Library of Judaism 46; Leiden: Brill, 2015)". *Nederlands theologisch tijdschrift*, 70(1), 79-80.

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons). You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

This publication might have been made available through the PThU Research Portal under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license. More information can be found on the PThU website: <https://www.pthu.nl/over-ptthu/bibliotheek-ptthu/diensten/article-25fa-taverne-amendement-end-user-agreement.pdf>

Takedown policy

If you believe that this document breaches copyright, please contact us providing details, and we will investigate your claim and remove access to the work if necessary: bibliotheek@pthu.nl.

proach'. Na deze inleidende hoofdstukken worden volgens de 'Joodse' indeling, alle boeken van de Bijbel kort behandeld: Torah, Profeten, Geschriften, en, apart, de 'Vijf Megillot'. Bij dit laatste is wel een fout gebeurd, want boven de hoofdstukken Daniel, Ezra-Nehemia en 1-2 Kronieken staat nog de kop 'Five Megillot'. Tenslotte is er een deel 'Apocrypha', waar slechts een selectie van de zgn. deuterocanonieke boeken worden besproken, nl. Tobit, Judit, Sirach, en Wijsheid van Salomon. Aan de langere en de meer invloedrijke boeken wordt meer aandacht besteed dan aan de kortere: zo wordt bij Exodus bijvoorbeeld ingegaan op de verschillende tellingen van de 'tien woorden' in jodendom, katholicisme en protestantisme. Uiteraard is dit alles zeer summier en voor sommige bijbelwetenschappers ongetwijfeld ergerlijk beknopt; echter, de informatie die gegeven wordt is goed geselecteerd en verantwoord. De nieuwe situatie van het onderwijs over de Bijbel aan de universiteiten vraagt om nieuwe handboeken: nog slechts weinig studenten specialiseren zich in de Theologie, laat staan de Bijbelwetenschap. Anderzijds krijgen meer studenten de kans om laagdrempelige cursussen over de Bijbel te volgen. Voor deze laatste is dit het een aangewezen handboek

Lieve Teugels, Universiteit Utrecht

JOODSE STUDIES

Herbert W. Basser & Marsha B. Cohen, *The Gospel of Matthew and Judaic Traditions: A Relevance-Based Commentary*, (The Brill Reference Library of Judaism, 46), Leiden, Brill, 2015; xxii + 794 pp., € 232.

Recentelijk is er van de hand van Herbert W. Basser, professor emeritus van Queens University, Kingston, Ontario, een nieuw commentaar op het Evangelie van Matteüs verschenen. Met de redactionele ondersteuning van Marsha B. Cohen heeft hij hierin zijn eerdere commentaar op Matteüs 1–14 (*The Mind behind the Gospels*, 2009) verwerkt en dit uitgebreid tot een commentaar op het gehele evangelie. Basser betoogt in zijn commentaar dat het Evangelie van Matteüs een joodse laag bevat die onderdeel is van een joodse traditie die zich van de Oudheid uitstrekt tot heden. Deze joodse laag gaat terug tot de tijd van de eerste apostelen en is ondanks de anti-joodse houding van de latere auteur van Matteüs in het evangelie bewaard gebleven. Volgens Basser is een goed inzicht in de joodse achtergrond van deze laag van belang om de bedoeling en betekenis van het evangelie ten volle te begrijpen (xiv). In zijn commentaar besteedt hij dus veel aandacht aan de bespreking van idiomatische, vormtechnische en thematische parallellen tussen het Matteüsevangelie en vroeg-joodse, rabbijnse en middeleeuws-joodse bronnen. Ook Matteüs' receptie van het Oude Testament heeft Basser's aandacht. Tekstkritiek, bronnen- en redactiekritiek, structuuranalyse en de historiciteit van het evangelieverhaal komen echter niet of nauwelijks aan bod. Vooral de weinige aandacht voor bronnen- en redactiekritiek is opvallend gezien Basser's visie op Matteüs' gebruik van een oudere joodse laag. Een grotere aandacht voor de reconstructie van de inhoud, boodschap en setting van deze laag in relatie tot de joodse context was op zijn plaats geweest. Na een uitgebreid voorwoord en een uitvoerige inleiding (m.n. over de ontstaansgeschiedenis van het evangelie en over de rabbijnse beweging) volgt Basser's eigenlijke commentaar. Dit

commentaar is ingedeeld naar de hoofdstukken van het Matteüsevangelie. Ieder hoofdstuk wordt ingeleid met een algemene bespreking van de joodse achtergrond van bepaalde thema's uit dat hoofdstuk. Aansluitend bespreekt hij per vers of groep verzen de joodse parallellen. Het commentaar wordt afgesloten met een bibliografie en uitgebreide auteur-, bronnen- en trefwoordenregisters. Bij het gebruik van Basser's commentaar moet de lezer er rekening mee houden dat de geciteerde parallellen vaak uit bronnen komen (bijv. *Mishnah*, *Talmud*, werken van Rashi en Maimonides) die uit een geheel andere tijdsperiode en context stammen of een geheel ander karakter hebben dan het Evangelie van Matteüs. Aangezien Basser vanwege zijn visie op de gedeelde joodse traditie niet de waarde van dergelijke parallellen weegt (xv, 248-249), moet de lezer zelf regelmatig een stap terugzetten en zich afvragen of de aangehaalde parallellen op valide wijze de betekenis van een Matteüspassage kunnen verhelderen. Voor lezers met weinig achtergrond in de judaïca is dit echter lastig, omdat Basser joodse bronnen en auteurs slechts matig introduceert. Daarbij neigt Basser ernaar om de joodse traditie als één geheel te zien, terwijl er binnen deze traditie veel verschillende groepen, posities en ideeën zijn te ontwaren. Basser citeert voornamelijk parallellen uit de rabbijnse literatuur en veel minder uit de vroeg-joodse pseudepigrafen of Alexandrijnse literatuur. Dit roept vragen op over de verhouding tussen de Jezusbeweging en de rabbijnse/Farizee beweging, maar deze worden in het commentaar nauwelijks uitgediept. Desondanks is Basser's commentaar een belangrijke aanvulling op de al bestaande commentaren op het Evangelie van Matteüs. Door de vele aangehaalde joodse parallellen wordt het joodse karakter van het evangelie nog sterker onderstreept en kan het een bijdrage leveren aan discussies over de ontstaansgeschiedenis van het evangelie en de achtergrond van de evangelist. Basser's eigen hoop dat de lezer door zijn commentaar de relevantie van het Matteüsevangelie voor de studie van het jodendom—en visa versa—zal gaan inzien (21), wordt zeker bewaarheid.

Albertina Oegema, Universiteit Utrecht

John M.G. Barclay, *Paul and the Gift*, Grand Rapids MI / Cambridge UK, Eerdmans, 2015, xvi, 672 pp., £ 70.00.

Barclay is niet alleen een beminlijk mens maar ook een begaafd auteur. Door die twee eigenschappen, zou je zeggen, is de thematiek van zijn nieuwste boek – ‘gift’ en ‘grace’ – hem op het lijf geschreven. Het is elegant en helder geschreven en voorzien van een al even heldere ‘Prologue’ die de lezer door de 600 pagina's van het boek heen loodst. Gracius (!) wordt hier gewezen op de mogelijkheid om te beginnen in hoofdstuk 18 (Conclusions), en van daaruit terug te werken naar ‘the meat of the book’. Voor het geval zelfs dat teveel is, worden de conclusies aan het eind van de inleiding nog eens samengevat in krap één pagina, niet in saaie telegramstijl, maar opnieuw levendig en sprankelend. Evenals Barclays terecht veelgeciteerde *Jews in the Mediterranean Diaspora* (1996) is *Paul and the Gift* geconcipieerd vanuit een zeer brede en open geesteshouding. Het omvat overzichten van de antropologie van het geschenk, giften en geschenken in de Grieks-Romeinse wereld, en de receptie van Paulus' denken over het thema – tot zover deel I, over de connotaties van het begrip (waar de 100 pp. Paulusreceptie niet helemaal thuis zijn). Deel II gaat over ‘divine gift’ in vroeg-joodse teksten: de Wijsheid van Salomo, Philo, de Dankpsalmen van